

Rakennemuutoksen vaikutuksia eläintautien leviämiseen

Leena.Sahlstrom@evira.fi

Ajankohtaista riskinarvioinnista
16.5.2014

Yhteistyötä

- Tapani Lyytikäinen, Leena Sahlström, Jonna Kyyrö, Terhi Virtanen, Simo Rintakoski, Evira
- Jarkko Niemi, Alina Sinisalo, Heikki Lehtonen, MTT Taloustutkimus
- Esitelmän valokuvat: Anniina Kivilahti (Eviran kuvapankki), Kitty Schulman ja Leena Sahlström

EHKÄ-hankkeen tavoitteita

- Miten kotieläintuotannon rakenne kehittyy
- Miten tämä vaikuttaa tarttuvien eläintautien riskiin (FMD, ASF ja BT)
- Erikoistuotannon ja lammastuotannon vaikutus eläintautiriskiin
- Taloudelliset vaikutukset

Esitelmän sisältö

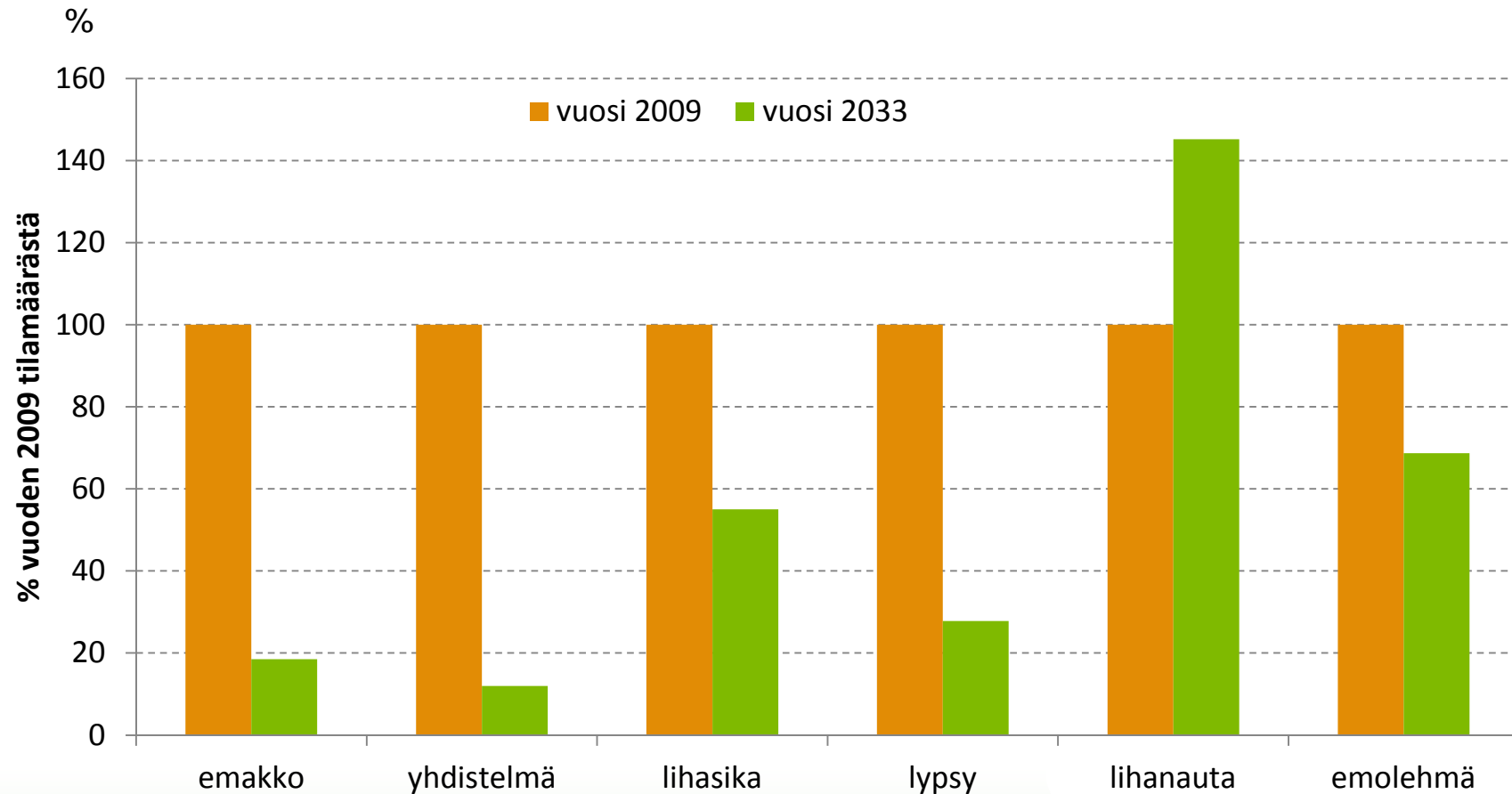
- Rakennekehitys ja sen vaikutus tautien leviämiseen
- Lampaiden merkitys eläintautien leviämiseen Suomessa
- Tautisuojaus tilatasolla ja tuottajien asenteita tautisuojaukseen
- Tulevaisuuden tilat ja niiden tautien hallinta

Rakennemuutos vuoteen 2033

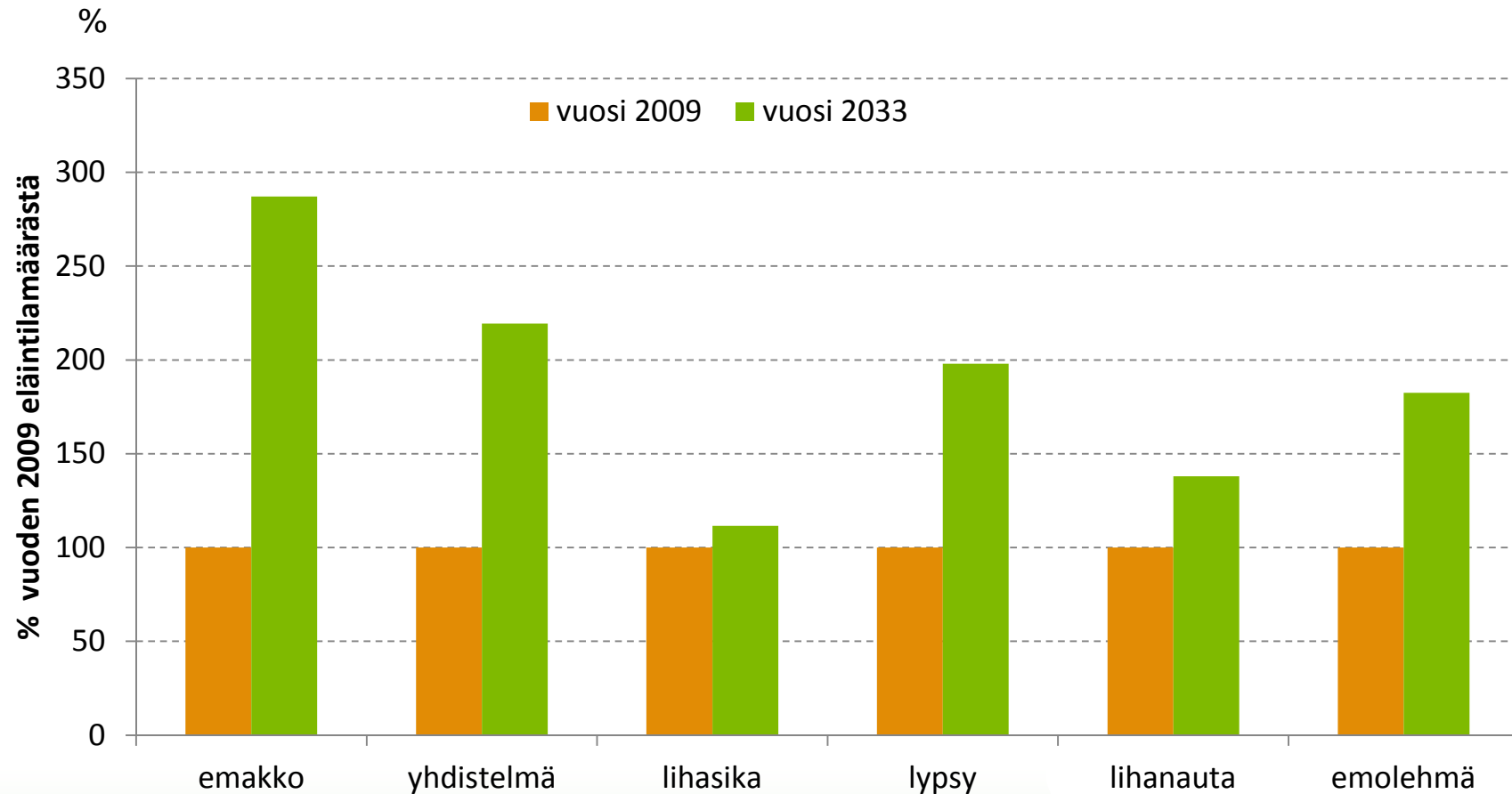
Ajankohtaista riskinarvioinnista
16.5.2014

Tilamäärä laskee

Eläinmäärä tilalla kasvaa

Rakennemuutos vaikuttaa tautien leviämiseen

- Tilakoko kasvaa
- Tilojen välinen etäisyys kasvaa
- Eläinsiirtojen määrä muuttuu
- Eläinkuljetusauto- ja muu liikenne muuttuu (ei BT)
- Naapurileviäminen vähenee (ei ASF)
- Ilma- ja vektorivälitteisyys vähenee tilajoukon harventuessa (ei ASF)

Eviran tutkimuksia 2/2013

Lammas- ja vuohitalous eläintautien leviämisympäristönä

Ajankohtaista riskinarvioinnista
16.5.2014

 Evira

Lammasraportin sisältöä

- Lammas- ja vuohitalous
- Eläin- ja tilalukumääriä (tyypeittäin, alueittain, vyöhykkeittäin)
- Kontaktimääriä
- Tuontitietoja
- Tilojen toimintatapoja ja tautisuojaustietoa
- Tiedot kerätty rekistereistä, kyselystä, asiantuntijoilta ja kirjallisuudesta

Tyypillinen lammastila pieni – ammattimaista tuotantoa vähän

Luokitteluperuste	Tilatyppi
≥ 100 uuhta*	ammattilaislampuri
< 100 uuhta ja ≥10 lammasta*	puoliammattilaislampuri
< 100 uuhta ja harrastelampaita ≥ 50 % tai <10 lammasta	harrastelijalampuri

*yli 12 kk naaraslammas

Lammastilatyppi	Tilojen lkm	Osuus tiloista (%)	Uuhien lkm*		Muiden lampaiden lkm		Osuus tuotannosta %
			ka	max	ka	max	
Ammattilaislampuri	177	6,9	180	776	136	876	49,8
Puoliammattilaislampuri	1000	38,8	28	98	28	337	44,2
Harrastelijalampuri	1399	54,3	3	24	2	21	5,6
Yhteensä	2576	100	24	776	18	875	99,6

*yli 12 kk naaraslammas

Ajankohtaista riskinarvioinnista
16.5.2014

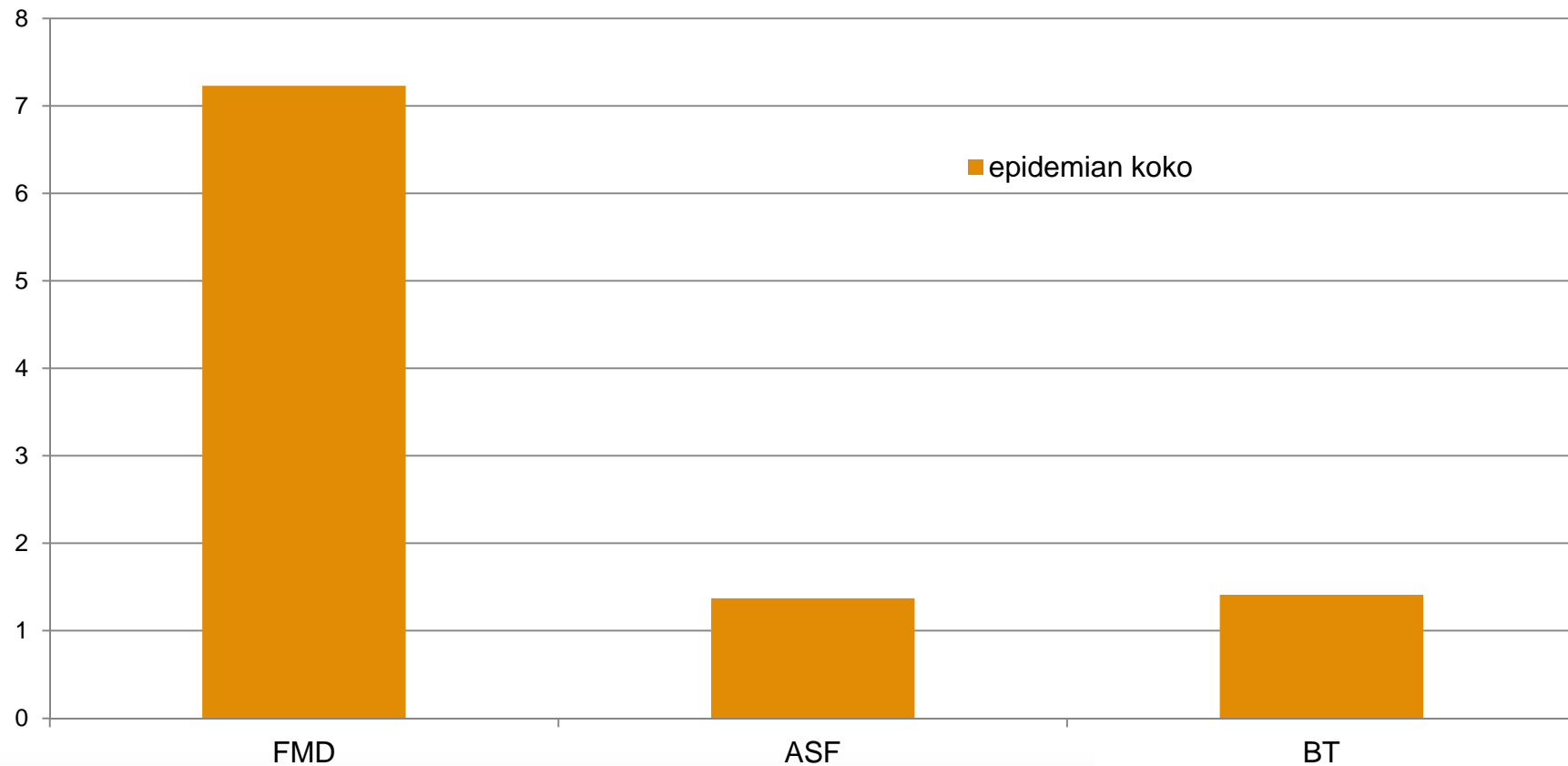
Lammastuotannon kehitys

- Vuonna 2011
  - Lammastiloja 3100
  - Uuhia 70 000 ja muita lampaita 64 000
  - Ammattilaisten määrä hieman lisääntynyt, tuotanto kasvanut

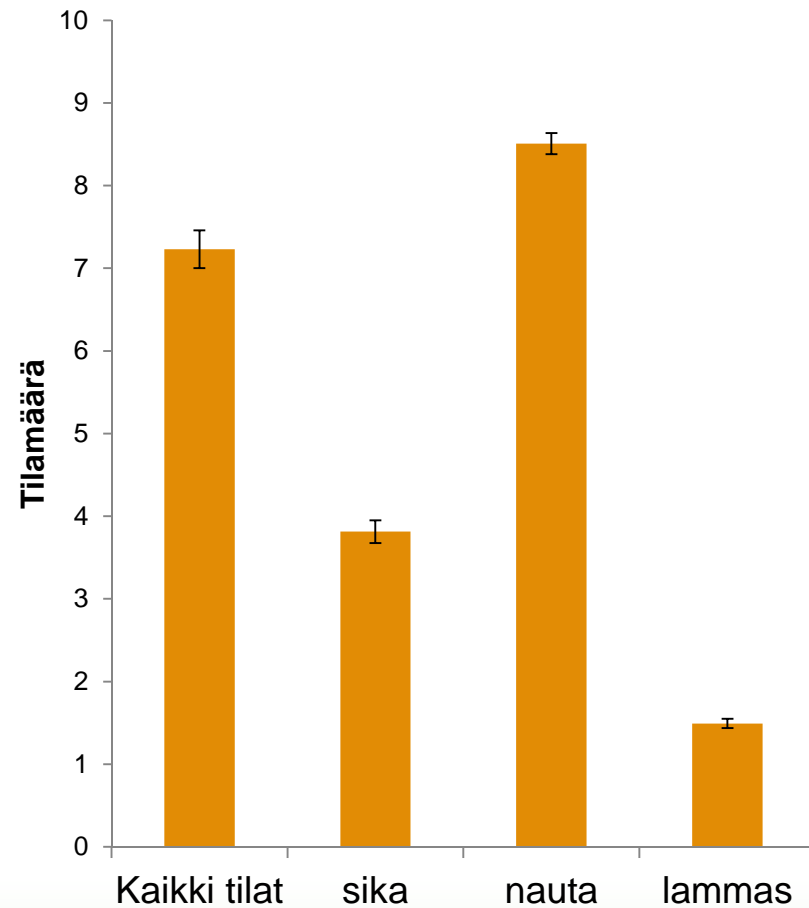
Lammastilatyyppi	Tiloja kpl	Osuus tiloista %	Uuhia kpl			Muita lampaita kpl			Osuus tuotannosta %
			keskiarvo	mediaani	maksimi	keskiarvo	mediaani	maksimi	
Ammattilaislampuri 2009	177	6,9	180	149	776	136	131	876	49,8
Ammattilaislampuri 2011	194	6,3	184	161	777	154	139	837	50,7

Epidemian odotettu koko simulaatioiden perusteella

Tiloja

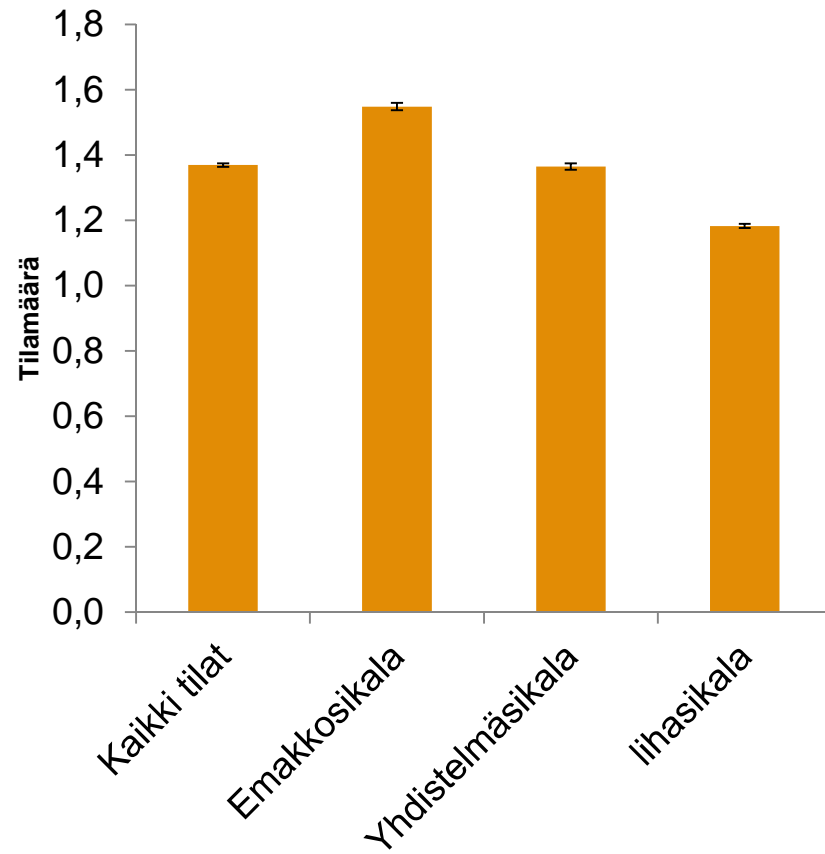

FMD-epidemian koko

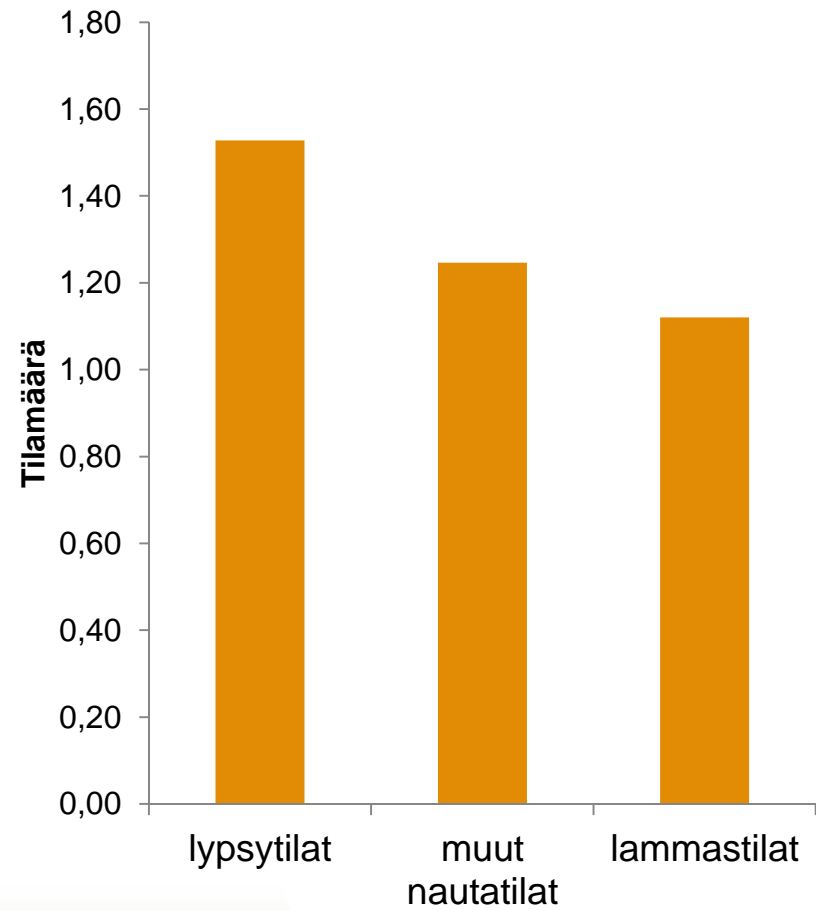

Ajankohtaista riskinarvioinnista
16.5.2014

ASF-epidemian koko

BT-epidemian koko

Ajankohtaista riskinarvioinnista
16.5.2014

Miten lampaat vaikuttavat suu- ja sorkkatautiepidemian kokoon ja todennäköisyyteen?

Simulaatio	Epidemian keskikoko (tilojen lukumäärä)	Epidemian todennäköisyys %
Primääritiloina sika, nauta- ja lammastilat – lammassektori mukana	7,23	58,8
Primääritiloina sika- ja nautatilat – lammassektori ei mukana	8,19	63,2

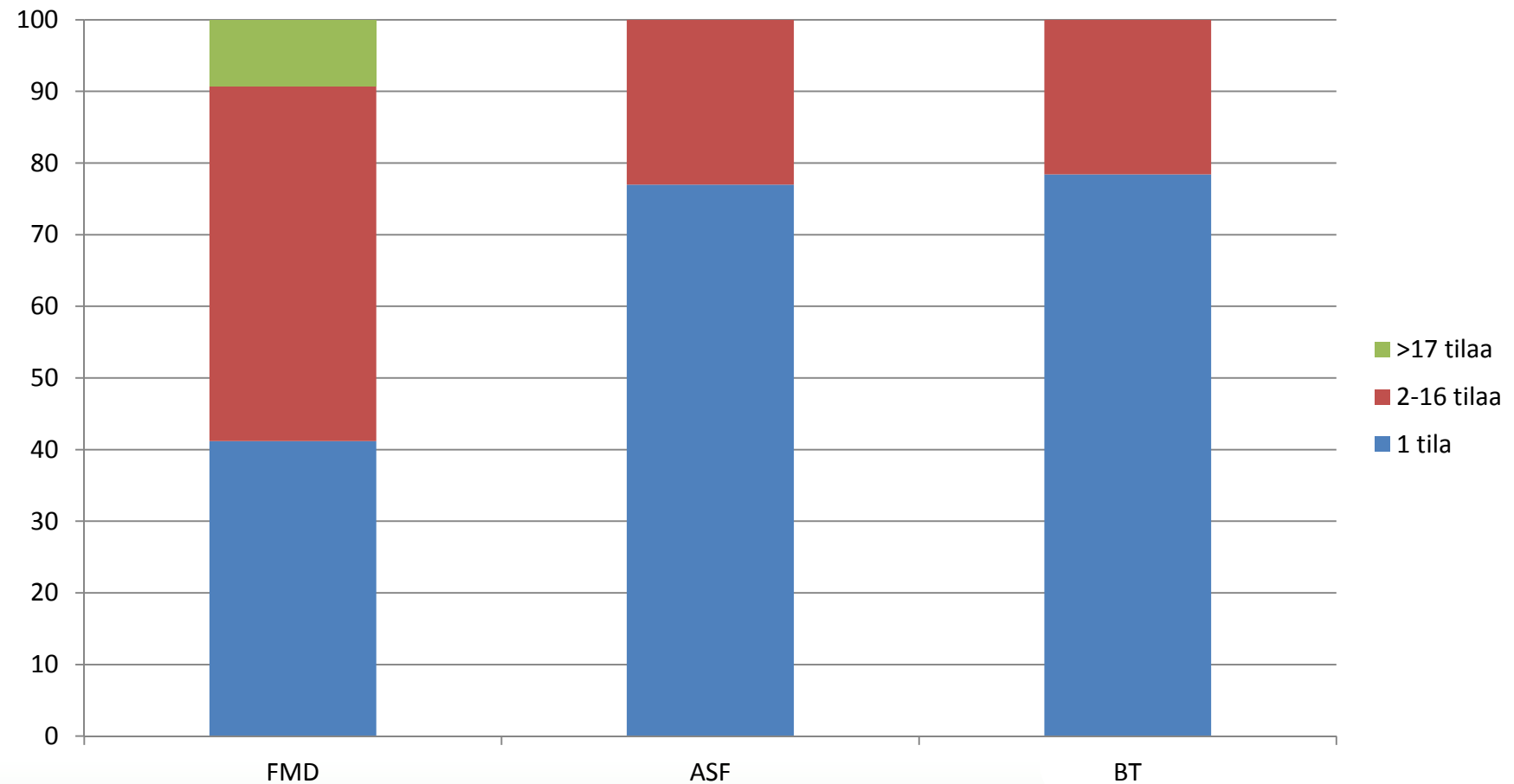
- Jos tartunnan saanut primääritila on lammastila, on epidemian todennäköisyys vain 21,9 % ja epidemian keskikoko 1,5 tilaa (max 132)

Lampaiden rooli taudinlevittäjinä

- Lammastuotanto pienimuotoista
- Tarttuvien tautien maahantuloriski epätodennäköinen
- Tautien leviämisoriski ei ole merkittävä
- Mutta: tautisuojaus vähäistä
- Tuotanto kasvussa, mutta eläintautiriski ennallaan, jos ei suuria muutoksia lähialueilla

Epidemian koon todennäköisyys

Suu- ja sorkkatauti tulevaisuudessa – vaikutukset riskinhallintaan

- Tilamäärä vähenee ja harvenee – onko hallinta helpompaa?

	2009	2033*	Muutos %
Valvontavyöhyketilat	172	107	-38%
Suojavyöhyketilat	39	25	-36%
Eläimet infektoiduneilla tiloilla	862	1953	+126%

- Myös jäljitettävien kontaktitilojen määrä tulee vähenemään
- Tilat ovat varmasti monimutkaisempia – eli työläämpiä hallita ja saneerata vapaaksi taudista

Tautisuojaus tiloilla

Ajankohtaista riskinarvioinnista
16.5.2014

Kattava kysely tilojen tautisuojauksesta

- 2011
- Kyselyn otannassa
  - 3000 nautatilaa
  - 1000 sikatilaa
  - 1000 lammas- ja vuohitilaa
- Vastausprosentti 44 %

Tuottajat tyytyväisiä tautisuojaukseen

- Sikatuottajat tyytyväisempiä 86 %
- Nautatuottajista 80 % tyytyväisiä
- Tyytyväisillä enemmän toimenpiteitä käytössä kuin ei-tyytyväisillä

Mahdollisuus vaikuttaa

- 95 % nauta- ja sikatuottajista tuntee pystyvänsä vaikuttamaan oman tilan tautitilanteeseen
- Mutta vain 18 % tuntee pystyvänsä vaikuttamaan Suomen tautitilanteeseen

(jatkaaja 20 %, muut 14 %)

Tautisuojauskyselyn tuloksia

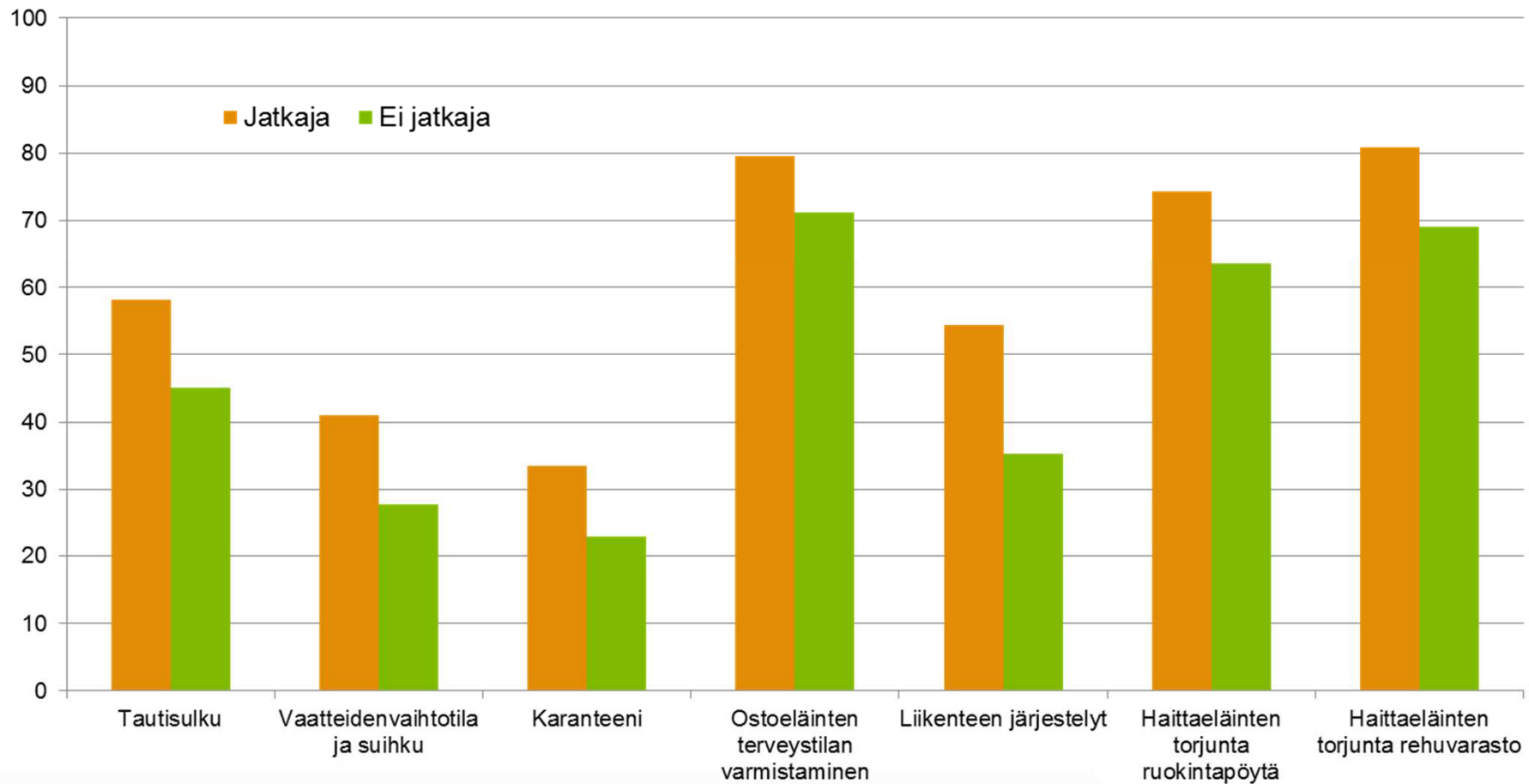
- Tuottajat tyytyväisiä tautisuojaukseen, parantamisen varaa tautisuojauksessa kuitenkin on
- Aikaisemmat tautiongelmat motivoivat tuottajaa
- Tautiongelmia kokenut ryhmä luottaa enemmän eläinlääkäriin neuvoihin
- Halu suojata oman tilan eläimiä ja naapuritiloja vaikuttavat merkittävästi enemmän toimien valintaan
- Halukkuutta parantaa tautisuojausta vähentää tyytyväisyys tämänhetkiseen tilanteeseen

Onko tilan jatkoaikeilla merkitystä tautisuojaustoimiin panostamisessa?

- Jatkajan määritelmä kyselyyn perustuen:
  - Aikoo jatkaa vähintään 6 vuotta
  - Tilalle on jatkaja tiedossa
- 985 (61 %) jatkajaa
- 629 (39 %) ei-jatkajaa
- Jatkajat nuorempia, enemmän alan koulutusta, useammin tuotanto päätulolähteenä
- Jatkajuus oli positiivisesti yhteydessä toimien määrään ja ero oli tilastollisesti merkitsevä

Jatkaja aikoo panostaa enemmän

% vastaajista
aikoo panostaa

Ajankohtaista riskinarvioinnista
16.5.2014

Erot ovat tilastollisesti merkitseviä ($p < 0,05$)

Tulevaisuudessa

- Tilat kasvavat - isojen tilojen tautisuojaus parempi
- Pienet tilat, joilla on heikompi tautisuojaus vähenevät
- Jatkajien suojaustaso parempi muihin verrattuna
- Jatkajat ovat valmiita panostamaan muita enemmän parempaan tautisuojaukseen

→ Tautisuojaus paranee

Tautien leviäminen-yhteenveto

- Eläinmäärä pysyy samana tai vähenee, vaikka tilamäärä pienenee
- Taudit eivät leviä suuriksi epidemioiksi
- Lammastuotanto ei vaikuta merkittävästi tautien leviämiseen Suomessa
- Tulevaisuudessakin epidemiat pysyvät pieninä
- Kontaktiverkosto vaikuttaa suoraan tautien leviämiseen. Jos verkostoa pystyy rajoittamaan, niin se hillitsee tautien leviämistä